

baló, i també en el variant sic. *lúvaru* que citava ell mateix; a ella es deurà la vocal inicial de la forma *lavátsu* de l'O. de Còrsega i la vocal i i l'accent en el *lavádsu* del Centre-Oest d'aquesta illa (*ALiMed.*); però d'altra banda hi ha *livátsu* o *liuádsu* en altres localitats corses i això ens duu al nostre inexplicable *llibarru* d'Eivissa i de la Costa de Llevant, que ens podem explicar com resultat d'una variant de LABRAX (*levrak-* potser per obra de LEVARE o de LEPOREM) en combinació amb LUPUS; i finalment resta la misteriosa forma *gabáño* de Benidorm que per una via o altra es podrà enllaçar amb LABRAX, si bé en una forma que no acaba de veure clara, més o menys mixta amb *llobarro* (¿potser un *al-labáño* amb diferenciació *l-ǵ* > *l-ǵ*, diferent però potser no inconnexa dels casos de *lliri/julivert*, *llessami/gessami*, *Joatxim/Lloatxim*? ¿O potser la *ǵ* fóra un descendent metatitzat de la -KE desde LABRACEM?).

Molt menys important que el llobarro és (majorment en català) la *lobina*: no la registren els diccs. antics (manca Lab., *DAMen.* etc.): només *DAG.* («peix, cast. *lobinas*») i *SLitCosta* «espècie de peix semblant a la persega [?, no Lab., *DFa.* ni el mateix *SLitCosta*], ab dues espines en la cuberta de cada ganya» i el defectuós gloss. de peixos de Sallent (Griera), *BDC XI*. Si alguns semblen voler-lo preferir a *llobarro* és només per la fòbia ultrapurista contra els mots en -o.

En castellà i en alguna altra llengua de l'Atlàntic és més important [*AcEsp.*: S. XIX]; Rabelais empra *lubine* (IV, cap. 60, segons n. 36 de l'ed. Plattard) com nom que donen a Nantes al fr. *bar*. És el nom corrent del llobarro a la costa atlàntica de l'Argentina; en basc és *lupia* (Mitzelena, *FoHiVca.*, 323) on és romanisme però molt antic vista la conservació de la -i i sembla resultar de la caiguda intervocàlica de la -N-, que és normal (almenys en la major part dels «contextos») en aquesta llengua. El mateix típus formatiu sembla reaparèixer en serbocroat (veg. *llobarro*), cf. Skok, *ZRPh.* LIV, 202, i Schuchardt, *ZRPh.* XXXI, 643.

Lloba 'mena de pany', mot comú amb el cast. antiq. i amb l'àrab magrebí, però manlevat per aquest del mossàrab dels nostres moriscos expulsats: comparat amb el del llop perquè tanca tan fermament com el llop aferra enèrgicament en mossegar la presa: documentat en un inv. de 1417 i en JRoig: «les dones / --- / qui vol guardar / tal bestiar / --- / no hi basten cans, / murat castell, / loba, pastell, / rexa, grilló / ---»; Carles Ros (1764) «*abalda*, en lo antiguo *lloba*»; Sanelo: «*llova*, antiguamente aldaba de puerta» (f° 96v). En castellà el trobem en Lope de Vega: «—Hazle entrar, y echa a la puerta la loba, y tú no entres. —¿No? —No: porque quiero que advierta que sé este secreto yo solamente» (*La Estrella de Sevilla*, Rivad. XXIV, 145a).

Mot escassament documentat en cast.: no en sé altre testimoni que aquest, fora del *DAut.*, que no l'anomena així sinó en la forma composta «*cerradura de loba*: aquella en que los dientes de las guardas son semejantes a los del lobo», ço que naturalment ens absindriem de tenir com article de fe, si algú ho volgués

pendre al peu de la lletra. Però si ho interpretem en el sentit que les dents d'aquest pany o tancadura aferren en forma tan invencible, amb estreta quasi convulsiva, com les barres d'una lloba que porta la presa als seus llobatons, em sembla ben satisfactori, si bé no descarto que s'hi sumés en forma més flotant i més o menys vaga la noció del forat d'entrada en un lloc reclos tancat com la lloba que barra l'entrada al seu cau.

Vet aquí per què el castellà diu *cerradura de loba* amb *de*: és a dir 'tancadura que tanca a la manera com ho fa una lloba o llop' i el *DAG.* cita *clau de lloba* 'clau massissa' 1655 a Eivissa. En tot cas es tracta d'un tema semàntic antic i ben documentat ja pels clàssics llatins: *lupata frena* són el mos dels cavalls en Horaci, i substantivat com *lupati* m. pl. o el neutre plural *lupata, -orum*, en Virgili i en Solinus: de nou es comparen amb les dents d'un llop els ferros dentats del mos que aferra la boca dels cavalls, sense mai

afluixar. Oportunament cridà l'atenció Moll (*EstRamon XIII*, 7-8) sobre l'existència del mot en el Magreb: *lúba* que Dozy (*Suppl.* II, 555) documenta en el diccionari marroquí de Lerchundi, en el d'Hélot (mots marroquins i algerians) i en el glossari de la *Gramm. Mauro-Arabica* de Dombay (c. 1800) que explica mots del Marroc: sembla doncs que allà deu ser exclusivament marroquí (manca en totes les altres fonts lexicals de l'àrab).²

En efecte, Dozy es guarda de dir que sigui un mot pròpiament aràbic, i podem donar per cert que no ho és perquè no es pot dir que existeixi en absolut una arrel aràbiga *lub* (de la qual hauria de venir, si de cas, aquest mot: solament algun cop s'ha dit de coses relatives a Líbia, nom que en àrab correspondria a aquesta arrel). Moll no pot creure que el mot marroquí sigui un manlleu del romànic, tot i que és evident que ho és, perquè, diu, fóra estrany que en el Marroc hagués esdevingut el nom de qual se vol pany; però d'això no en sabem res, i al contrari és probable que sigui la mateixa varietat particular de pany que en castellà i català: Dombay és una gramàtica, en el glossari de la qual fóra impossible de donar detalls de forma; també Hélot i Lerchundi són vocabularis amb equivalències estrictament universals: per això tots ells usen el terme «serrure», i equivalents, a tall de definició genèrica.

Lupa «lent d'augment» [1911-31, Fontserè, *CiFiNat.*, gloss., *DFa.*], no encara en el *DOrt.* ni en obres anteriors: mot usual en cat. i en cast. (tot i que encara no l'admet el *DACEsp.* el 1939), pres del fr. *loupe* id. [S. XVII], aplicació especial de *loupe* «pedra preciosa de transparència imperfecta», que en francès es documenta des de 1328, i tot fa creure que es propagà partint del francès, per més que n'hi ha un testimoni (hapax, és veritat) en un inventari català no gaire posterior, de 1356 (Rubió i Lluch, *Docs. Cult. Cat. Migeval I*, n.º 273: veg. el text en Faraudo, *MiscFabra*, 161, i *AlcM*). Sembla tractar-se d'una aplicació figurada del fr. *loupe* 'llúpia' (per la forma bombada o